

Светосавље.орг :: Библиотека

<< **претходна** [**садржај**
] **следећа** >>

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТ О СВЕШТЕНСТВУ

БЕСЕДА ТРЕЋА

1. Да би се доказало да се нисам уклонио од части (епископства) да бих увредио оне који су желели да ми је укажу, нити да бих их подвргао стиду, довољно је оно што сам већ рекао. А сада бих се у складу са својим силама постарао да ти објасним да тако нисам поступио ни по наговору гордости. Да је мени предстојало место начелника војске или чак земље, и да сам се понео на исти начин, свако би са правом могао да у мени подозрева гордост, или још пре, нико ме не би кривио за гордост већ би ме сви сматрали неразумним. Међутим, пошто је предстојало свештенство, које је толико веће (од сваке) власти колико је дух превасходнији од тела, нико се неће усудити да ме оптужи за гордост. И зар не би било чудно да се они који се уклањају од

маловажног окривљују за неразумност, а да се они који се уклањају од најважнијег ослобађају од оптужбе за неразумност, али зато окривљују за гордост? То би било исто као кад би некога ко се немарно односи према стаду волова и не жели да буде пастир окривили за неразумност, а не за надменост, а онога ко одбија да влада свом васељеном и да начелствује над светском војском назвали гордим, а не безумним. Не, они који то говоре пре оптужују сами себе, неголи мене. Јер, сама мисао о томе да човек може презирати такво достојанство (свештенства) служи као показатељ мишљења које они који је изричу имају о њему. Да га они не сматрају маловажним и обичним, њима ни на ум не би дошло такво подозрење. Због чега се нико никада није осмелио да нешто слично помисли о достојанству анђела, нити да каже да постоји људска душа која из гордости не би желела да достигне достојанство анђелске природе? То је стога што ми имамо високо схватање о небеским силама, које не дозвољава да верујемо да би човек могао да себи представи неко више достојанство. Према томе, исправније би било окривљавати за гордост саме оне који мене оптужују. Они никада друге не би подозревали у томе, да сами најпре тај предмет не сматрају ништавним. Уколико говоре да сам тако поступио из честољубља, показате се противречни и опречни са самим собом. Јер, ја не знам какве друге речи би могли измислити кад би ме ослободили оптужбе за таштину.

2. Када би у мени постојала таштина, пре би требало да прихватим (избор), неголи да бежим. Због чега? Због тога што би ми он донео велику славу. Јер, сви би се дивили и високо мислили о ономе ко је тако млад добио већину гласова, премда је тек недавно

напустио житејске бригае, ко је постао уваженији од људи који су сав свој живот провели у трудовима: то би ме учинило поштованим и знаменитим. Сада, пак, осим малобројних, већи део Цркве ме не зна ни по имену. Осим тога, већина чак неће ни знати да сам одбио (избор). То ће знати само неколицина, и то, чини ми се, не сви на тачан начин: вероватно ће многи од њих мислити да ја уопште нисам ни био изабран, или да сам по изборању одбачен пошто сам се показао неспособан, а не да сам добровољно побегао.

3. **Василије:** Међутим, они који знају истину биће у недоумици.

Златоуст: Ти си, пак, рекао да ме они окривљују за таштину и надменост. Од кога се, пак, може очекивати похвала? Од народа? Та он не зна шта се заправо десило. Од малобројних? Али и они имају наопаку слику о мом случају. Ти си и дошао овамо да би видео како је могуће оправдати се пред њима. Међутим, зашто о томе сада ширити причу? Чак и кад би сви знали истину, ипак не би требало да ме окривљују за гордост или честољубље. Сачекај мало па ћеш и ти то јасно видети. Осим тога, сазнаћеш и то да велика опасност прети не само онима који се са таквом смелошћу усуђују (да приме свештенство), (уколико, што сумњам, уопште има таквих људи), већ и онима који у томе подозревају друге.

4. Свештенослужење се обавља на земљи, али има небески поредак. И то је заиста тако. Јер, ту службу није установио ни човек, ни анђео, ни арханђео, нити ма која створена сила, већ сам Утешитељ. И он је људе који су још обучени у тело учинио представницима анђелске службе. Стога онај ко свештенослужи треба да буде толико чист као да

стоји на самим небесима међу небеским силама. Оно што се тицало (богослужења) било је страшно и величанствено и пре благодати [тј. у старозаветно време]: звончићи, дугмад, драго камење на прсима и плећима, митра, покривало, хитон, златна плоча, Светиња над светињама и дубока тишина у унутрашњости (Изд.38). Међутим, онај ко размотри својства благодатног [тј. новозаветног] служења, наћи ће да су раније страшне и величанствене [ствари] биле незнатне (у односу на садашње). Он мора признати за истину оно што је речено о закону: *Јер се и не прослави оно што је прослављено том приликом због ове превелике славе* (2.Кор.3,10). Кад будеш видео Господа како је заклан и предложен, свештеника где стоји пред Жртвом и моли се и све који су окропљени драгоценом Крвљу, да ли ћеш још мислити да се налазиш међу људима и да стојиш на земљи, или ћеш се одмах пренети на небеса, те, одбацивши све телесне помисли душе, светлом душом и чистим умом сагледавати небеско? О чуда! О човекољубља Божијег! Онога ко горе седи са Оцем у том часу обухватају руке свих: Он даје да га опипају и приме сви који желе. То и чине сви очима вере. Зар све то теби изгледа достојно презрења или нечим над чиме би неко могао да покаже своју надменост? Да ли хоћеш и из другог чуда да видиш превасходство Светиње? Представи пред својим очима Илију, безбројно мноштво народа који је стојао око њега као и жртву постављену на камен. Сви одржавају тишину и ћуте, а само пророк се моли. И одједном са неба силази пламен на жртву (3.Цар. 18,3038). Све је то дивно и и ужасно. А сада се окрени ка ономе што се дешава сада, па ћеш увидети не само дивно, него и оно што превазилази сваки ужас. Предстоји свештеник, сводећи Духа Светога, а не огањ. Он врши

дуготрајно мољење не да сиђе огањ одозго и спали предложено, већ да сиђе благодат на Жртву и њоме распали душе свих, учинивши их светлијим од сребра које је очишћено огњем. Ко, изузев беснрг и безумног човека, може презрети тако страшно тајинство? Или, зар ти не знаш да људске душе никад не би могле поднети огањ те Жртве кад не би било велике помоћи Божанствене благодати, већ би све потпуно ишчезле.

5. Онај ко размисли о томе како је важно да човек, који је још обучен у тело и крв, може присуствовати близу блажене и бесмртне Природе, јасно ће увидети какве је части благодат Духа удостојила свештенике. Они врше та свештенослужења, а и друга, не мање важна, за наше савршенство и спасење. Људи који још живе на земљи и који се још крећу по њој постављени су да управљају небеским, добивши власт коју Бог није дао ни анђелима, ни арханђелима. Јер, њима није речено: *Заиста вам кажем: Што год свежете на земљи биће свезано на небу, и што год раздрешите на земљи биће раздрешено на небу* (Мт.18,18). Земаљски владари имају власт да везују, премда само тело. Оне, пак, узе везују саму душу и проничу на небеса. Оно што свештеници савршавају на земљи, Бог довршава на небу, и мишљење слугу утврђује Владика. Не значи ли то да им је Он дао сву небеску власт? *Којима, говори Господ, опростите грехе, опраштају им се; и којима задржите, задржани су* (Јн.20,23). Каква власт може бити већа? *Јер Отац не суди никоме, него је сав суд дао Сину* (Јн.5,22). Ја, пак, видим да је Син тај суд уручио свештеницима. Они су узведени на такав степен власти као да су се већ преселили на небеса, превазишли људску природу и ослободили од наших страсти. Поданик коме би цар дао власт да закључава

у тамницу и да опет ослобађа по свом нахођењу, код свих би био славан и знаЈаенит. О ономе, пак, који од Бога прима власт која толико превазилази ону, колико је небо превасходније од земље, понеки мисле да прима незнатну част, те да је могуће претпоставити да неко од оних који примају може да је не уважава. Одбацимо такво безумље! Заиста је безумно не уважавати такву власт, без које није могуће да стекнемо спасење и обећана блага. Ако нико не може ући у Царство небеско уколико се *не роди водом и Духом* (Јн.3,5), и ако се онај ко не једе Тело Господње и не пије Крв Његову лишава вечног живота (Јн.6,53) (што се врши свештеним рукама, тј. рукама свештеника), онда без њиховог посредништва нико не може да избегне геенски огањ или да добије припремљене венце.

6. Свештеници су за нас људи којима је поверено духовно рађање и препорађање крштењем: преко њих се ми облачимо у Христа, погребавамо заједно са Сином Божијим и постајемо удови те блажене Главе. Због тога је праведно не само да их се плашимо више неголи владара и царева, него и да их поштујемо више од отаца својих. Јер, једни су нас родили *од крви и од жеље телесне* (Јн.1,13), а други су виновници нашег рођења од Бога, тј. блаженог препорода, истинске слободе и благодатног усиновљења. Јудејски свештеници су имали власт да тело чисте од губе, или боље - не да чисте, него само да осведоче очишћене (Лев.14). И ти знаш како је тада било завидно свештеничко достојанство. Наши, пак, (свештеници) су добили власт не само да посведоче очишћене, већ да потпуно чисте, и то не телесну губу, него душевну нечистоту. Због тога су и они који их не уважавају много кривљи од Датана и његове дружине, заслужујући и већу казну. Јер, они су се грабили о

власт која им није припадала (Бро.16), али су имали високо мишљење о њој, што показује управо велико старање да је се домогну. А сада, кад је свештенство много више украшено и кад се узвисило до тог степена, одсуство уважавања значи усуђивати се на много већу дрскост. Јер, није исто грабити се о част која нам не припада, и презирати таква добра. Друго је толико теже од првог колико су међу собом различити презрење и уважавање. Да ли постоји тако несретна душа која би презирала тако велика добра? Ја не могу да представим таквог човека, изузев онога ко је доспео у демонско беснило. Уосталом, вратићу се опет на оно о чему је била реч. Бог је свештеницима дао већу силу неголи телесним родитељима не само за кажњавање, него и за добротинство. Они се међу собом разликују онолико колико се разликују садашњи и будући живот. Једни рађају за садашњи живот, а други за будући. Једни своју децу не могу да избеаве од смрти, па чак ни да заштите од наступајуће болести, а други су често спасавали душу која страда и која је готова да погине, било употребљавајући кротку казну, било задржавајући од пада у самом почетку не само поучавањем и саветовањем, већ и помоћу молитве. Они не само да нас препорађају (крштењем), него имају и власт да нас разреше и од будућих грехова: *Бољује ли ко међу вама (говори се у Писму), нека дозове презвитере црквене, и нека се моле над њим, помазавши га уљем у име Господње. И молитва вере ће спасти болесника, и подигнуће га Господ; и ако је грех учинио, опростиће му се* (Јак.5,1415). Осим тога, телесни родитељи не могу да укажу никакву помоћ деци која увреде неког од знатних и моћних људи, а свештеници су често мирили верујуће не само са велможама и царевима, већ и са самим Богом, кога су

разгневили. Ко ће после тога да се усуди да ме окриви за гордост? Напротив, мени се чини да ће речено у душама слушаца изазвати такву побожност да ће за гордост и дрскост окривити не оне који се уклањају, него оне који сами прилазе и старају се да стекну то достојанство. Начелници градова, уколико нису нарочито разумни и оштроумни, често подвргавају град разарању, при чему и сами страдају. Колико тек треба да има сопствене силе (као и оне која долази одозго) да би избегао грешку онај ко се обавезује да украси Невесту Христову [тј. Цркву]?

7. Нико није Христа волео више од Павла, нико више од њега није показао ревности, нико није био удостојен веће благодати. Па ипак, при свим тим преимућствима, он се још увек боји и стрепи како за своју власт, тако и за оне који су му потчињени. *Али се бојим да као што Еву превари змија лукавством својим, да се тако и мисли ваше не одврате од простодушности која је у Христу, и још: И ја бех међу вама у страху и у великом трепету* (2.Кор.11,3; 1.Кор.2,3) То говори човек који је био узнет до трећег неба, који је постао причесник Божијих тајни, који је претрпео толико смрти колико је поживео дана пошто је поверовао, који није желео да се користи влашћу која му је дана од Христа да се неко од верујућих не би саблазнио (1.Кор.10). Кад је он који је најбоље испунио оно што је Бог заповедио и који ни у чему није искао своју корист, већ оних који су му потчињени, увек био испуњен страхом док је гледао величину своје власти, шта ћемо тек осећати ми који често иштемо своју корист и који не само да не испуњавамо оно што је заповедио Христос, већ већим делом преступамо Његове заповести? *Ко ослаби, говорио је он, а да и ја не ослабим? Ко се саблажњава, а ја да не горим* (2.Кор.11,29).

Такав треба да буде свештеник, или боље - не само такав: и то је мало и безначајно у поређењу са оним што намеравам да кажем. А шта је то? *Јер бих желео, говори он, да ја сам будем одлучен од Христа за браћу своју, сроднике моје по телу* (Рим.9,3) Онај ко може да каже те речи и онај чија се душа узвисила до те жеље може праведно бити осуђен ако избегава (свештенство), а онај ко је далеко од те врлине, као ја, заслужује прекор не када се уклања, већ када га прихвата. [Замисли случај] да се бира војсковођа и да они који имају власт да дају то достојанство предлажу гвожђара или кожара или неког сличног занатлију, уручујући му војску. Ја заиста не бих похвалио тог несретника који не би побегао и који не би учинио све да се не вргне у предстојећу погибао. Када би било довољно само назвати се пастирем и испуњавати дело како било, и када од тога не би било никакве опасности, свако би могао да ме оптужује за таштину. Ако, пак, онај ко на себе прима такву бригу треба да има велику благоразумност, и још пре велику благодат Божију, исправност нарави, чистоту живота и врлину која превазилази људску [меру], онда ми не отказуј опроштај за то што нисам хтео да узалудно и непотребно погинем. Када би ми неко, отискујући велики брод, пун веслача и драгоценог товара, уручивао његово кормило, наређујући да препловим Егејско и Тиренско море^[1], ја бих при првим његовим речима побегао. И кад би неко запитао због чега, ја бих одговорио: Да не бих потопио брод. И ако онда кад се губитак састоји само у новцу и кад се опасност простире до телесне смрти, нико неће осуђивати људе због опрезности, због чега ћете се гневити и негодовати што ја нисам себе лакомислено вргнуо у беду с обзиром да овде онима који претрпе бродолом предстоји да упадну у геену огњену, а не у

море, и у смрт која не само да душу одваја од тела, него их заједно шаље на вечно мучење.

8. Молим вас и преклињем, немојте то чинити. Ја познајем своју немоћну и слабу душу. Ја знам важност те службе и велику тешкоћу тог дела. Душу свештеникову ударају таласи који су већи од оних који настају на мору при дувању ветра.

9. Пре свега, јавља се таштина као ужасна литица, много опаснија од литице Сирена, коју су измислили баснословци[2]. Јер, многи су без штете могли да преплове поред ње, а за мене је то тако тешко да чак и сада, кад ме никаква нужда не вуче ка тој пропасти, ја не могу да се избавим од опасности. И кад би ми неко и уручио ту власт, било би као кад би ми свезао обе руке назад и предао ме чудовиштима која живе на тој литици да ме свакодневно кидају. Каква су то чудовишта? Гнев, униније, завист, непријатељство, клевете, осуђивања, превара, лицемерје, замке, негодовање на невине људе, задовољство при несрећи саслужитеља, жалост при њиховом напретку, жеља за похвалом, пристрасност према почастима (што највише штети људској души), учење са угађањем, неблагодарна ласкања, ниско човекоугађање, презирање сиротиње, услужљивост богатим, неразумна и штетна претпостављања, услуге које су опасне и за оне који их приносе и за оне који их примају, ропски страх који приличи само најнесретнијим невољницима, недостатак смелости, извештачена смиреност без истинског смиреноумља, увијена изобличавања и кажњавања, заправо - неумерена према незнатним људима, а нема пред моћнима. Толико и још више чудовишта има на себи та литица. Они који су једном ухваћени у њихове [канџе], свакако долазе до таквог ропства да већ и, угађајући женама, чине много тога

о чему није пристојно ни говорити. Божанствени закон је жене удаљио од тог служења, а оне се старају да се угурају у њега. Међутим, пошто саме по себи немају власт, оне све чине преко других и тако присвајају себи моћ и да бирају и да свргавају свештенике по својој самовољи. Пословица "главом на доле" овде се остварује на делу. Начелницима управљају потчињени, па кад би бар били мушкарци. [Међутим], њима управљају они којима није дозвољено ни да уче (1.Тим.2,12). Шта ја кажем: Ни да уче. Њима блажени Павле забрањује и да говоре у Цркви (1.Кор.14, 34). А ја сам од једног човека чуо да су им дозволили такву дрскост да чак чине приговоре предстојатељима црквеним и да им се обраћају непристојније неголи што се господари односе према слугама.

10. Нека нико не мисли да се моје оптужбе односе на све. Има много (свештеника) који су избегли те замке. И њих је много више, неголи уловљених. За те невоље ја не окривљујем само свештенство: уопште нисам дошао до таквог безумља. Не окривљују мач за убиство, ни вино за пијанство, ни силу за увреду, ни храброст за неразумну дрскост. Сви благоразумни људи окривљују и кажњавају само оне који на зло употребљавају дарове Божије. Тако ће само свештенство праведно осудити нас уколико се њиме неправилно користимо. Није оно узрок наведених зала, већ га ми сами оцрњујемо, без разматрања га поверавајући људима који пре тога нису спознали своје душе и који, не гледајући на тежину дела, радо примају понуђено, а када приступе ка делу, из неискуства сами пребивају у тами и на поверени им народ навлаче мноштво зала. То исто би се десило и са мном да ме Бог није брзо избавио од тих опасности, чувајући своју Цркву и

штедећи моју душу. Због чега, реци ми, по твоје мишљењу, долази до таквих смућења у Цркви? Ја сматрам да до тога долази једино због тога што предстојатељи бирају и постављају [свештенике] без разматрања и опрезности. Глава треба да буде снажна како би могла да уређује и доводи у долично стање штетна испарења која се подижу из осталих делова тела. А када је сама по себи слаба и не може да отклања штетне утицаје, и сама ће постати још слабија, те ће заједно са собом погубити и све тело. Да се то и сада не би десило, Бог ме је оставио у положају ногу (црквеног тела), у коме сам био од самог почетка. Осим онога што сам рекао, Василије, има и много тога другог што мора да има свештеник, а што ја немам. Пре свега, његова душа треба да је потпуно чиста од стремљења ка самом [свештенству]. Уколико, пак, буде имао пристрасно расположење према њему, кад га буде добио запалиће се силним пламеном. Уколико га, пак, буде узео насилно, ради свог утврђивања он ће претрпети мноштво беда с обзиром да ће бити нужно да лаже, да допусти много тога неблагородног и недоличног, или да потроши много новца. О томе што су понеки, грабећи се за ту власт, чак и Цркву напунили убиствима и изазивали смућења у граду, ја ћу прећутати, да неко не би помислио да говорим невероватне [ствари]. По мом мишљењу, према томе делу се треба односити са побожношћу, која ће нас уклањати од терета те власти. Ако се, пак, и добије, не треба чекати осуду других у случају да се учини грех који заслужује свргавање, већ треба сами раније да се одрекнемо те власти. На тај начин је још могуће добити помиловање од Бога. А задржавати се на том достојанству насупрот пристојности значи лишавати себе сваког опроштаја и још више распаљивати гнев

Божији, додајући постојећем још теже сагрешење.

11. Међутим, нико се неће усудити на то. Јер, страшно је, заиста је страшно отимати се за ту част. То што кажем не противречи блаженом Павлу, већ је потпуно сагласно са његовим речима. Шта, наиме, он говори? *Ако ко епископство жели, добро дело жели* (1.Тим.3,1). И ја сам назвао страшним искање првенства и власти, а не самог дела. Ту жељу, по мом мишљењу, треба марљиво изгонити из душе. Њој на самом почетку не треба дозволити да овлада душом како би [човек] могао у свему да делује слободно. Онај ко не жели да се велича том влашћу, неће се бојати ни да је се лиши. Не бојећи се тога, он може да све чини са слободом која је својствена Хришћанима. Напротив, онај ко се страши и боји свргнућа, трпи жалосно ропство, сједињено са многим невољама, и често је принуђен да жалости и људе и Бога. Не треба, дакле, да настројење душе буде такво. У биткама ми видимо врсне војнике који се усрдно боре и који храбро падају. Тако и они који ступају на то служење треба и да свештенослуже и да прихватају свргавање са те власти онако како приличи хришћанским мужевима. Они треба да знају да такво свргнуће доноси исти венац као и сама власт. Онај ко га претрпи премда сам није учинио ништа непристојно нити супротно ономе што његово достојанство захтева, себи припрема велику награду, а онима који га неправедно свргавају - казну. *Блажени сте, говори Господ, када вас срамоте и прогоне и лажући говоре против вас свакојакe рђаве речи, због мене. Радујте се и веселите се, јер је велика награда ваша на небесима* (Мт.5,11-12). То бива када некога свргну саслужитељи или из зависти, или из угађања другима, или из непријатељства, или из неког другог неправедног разлога. Понекад се то некоме дешава и од

непријатеља. Мислим да уопште не треба да доказујем да му они чине велику корист својом злбом. Према томе, свагде треба проницати и марљиво пратити да се можда не појави нека трулежна искра такве жеље. Сретни су они који су од самог почетка били чисти од те страсти и који су могли да је избегну и по ступању на власт. И код мене је та жеља развијена у великој мери (немој помислити да из скромности хоћу да ти кажем нешто лажно), што ме је, заједно са осталим, и уплашило и нагнало на бекство. Они који страдају од телесне љубави осећају снажније мучење страсти кад се налазе близу вољених" а када се удаље унеколико могу да укроте њено беснило. Тако је и са онима који стреме ка тој власти: када јој се приближују, трпе несносно мучење, а када губе наду да ће је добити - заједно са надом губе и жељу.

12. Није без значаја и тај један разлог: чак и кад би био јединствен, био би довољан да ме удаљи од тог достојанства. Међутим, уз њега се налази и други, који није мањи од њега. Који,наиме? Свештеник треба да је бодар и пажљив, и да има мноштво очију са свих страна, с обзиром да не живи само за себе самог, него за мноштво људи (1.Тим.3,2). Ја сам, међутим, непажљив и слаб, и једва да могу да се старам и за сопствено спасење,као што ћеш се и ти сам сагласити, премда се, из љубави према мени, и стараш да више од свих сакриваш моје слабости. Не говори ми овде ни о посту, ни о ноћном бдењу, ни о лежању на земљи, ни о другим телесним изнуравањима. Ти знаш да ја још ни у томе нисам савршен. Чак и кад бих са свом строгошћу све то испуњавао, при мојој садашњој слабости за саму службу не би било никакве користи. То, наиме, може бити веома корисно човеку који се закључао у неку

келију и који се стара само о својим стварима. Онај, пак, ко се дели на тако мноштво народа, ко има особито старање о сваком од потчињених, и ко при томе нема крепку и храбру душу, свакако неће од тога имати много користи у свом напору да њм помогне у њиховом напретку.

13. Немој се чудити што ја и поред строгости живота још имам потребу за искуством душевне храбрости. Пренебрегавати јела, напитке и меку постељу за многе, као што видимо, не представља велики труд, нарочито уколико су груби људи и уколико имају васпитање од малена. Осим тога, многим људима састав тела и навике олакшавају суровост тих подвига. Међутим, увреду, клевету, отровну реч, непромишљен подсмех од нижих и смишљен подсмех од начелника и потчињених не могу да поднесу многи, већ само један или двојица. Може се чак видети да људи који су снажни у наведеним подвизима бивају много смућени таквим непријатностима, те постају свирепији од дивљих звери. Такве нарочито треба удаљавати од дела свештенства. Уколико предстојатељ себе не изнурује глађу и уколико не ходи бос, црквена заједница ни у чему није оштећена. Међутим, свирепи гнев причињава велике несреће како ономе ко је предан страсти, тако и ближњима. Ономе ко не испуњава прво, Бог ничим не прети, а онима који се гнев не за што, прети гееном и огњем геенским (Мт.5,22). Онај ко је предан таштини, додаје храну огњу (страсти) уколико добије власт над народом. Тако ће и онај ко није могао да задржи гнев, већ се лако успаљивао живећи усамљено и општећи са малим бројем људи, добивши на управу цели народ увек бити непокојан, слично звери будући одасвуд и свима рањаван и поверене му подвргавајући безбројним невољама.

14. Чистоту душе и јасност мисли ништа тако не помрачује као необуздани гнев који се испољава са великом силом. *Гнев погубљује и разумне*, говори премудри (Прич.15,1). Око душе које је њиме помрачено, као у ноћној битци не може да разликује пријатеље од непријатеља и часне од нечасних, већ се према свима односи једнако. Ма каква штета да предстоји, [гневни човек] се брзо решава на све само да пружи задовољство души. Јер, успаљивост гнева садржи у себи неко задовољство, које овладава душом силније од сваког задовољства, уништавајући у њој здраво стање. Он производи гордост, неправедна непријатељства, неразумну мржњу. Он принуђује да се често без разматрања и разлога чине увреде и нагони да се говоре и чине многе сличне ствари. При томе душа, занета силом навалом страсти, не може да сабере своје силе нити да јој се супротстави.

Василије је рекао: Не могу више да трпим да се претвараш. Ко ме није познато да си ти далеко од те болести?

Златоуст: Шта, најпоштованији, рекох ја, зар хоћеш да ме поставиш поред ватре и да раздражиш мирну звер? Зар ти не знаш да сам ја ту страст задржавао љубављу према спокојству, а не силом воље? Онај, пак, ко је тако настројен може да избегне тај пламен једино ако остаје сам са собом или уколико има општење једино са једним или са двојицом пријатеља, али не и подвргавајући се бездану таквих брига. У супротном случају, он ће не само себе, већ и многе друге увући у бездан погибли, чинећи их да су немарни у односу на скромност. Потчињени народ је углавном навикао да на понашање својих начелника гледа као на неки образац и да их подражава. Како, пак, може да укроти надменост других онај ко се сам надима? Ко

ће у народу пожелети да буде кротак ако види да му је начелник гневљив? Свештеници заиста не могу да сакрију своје недостатке. И најмањи од њих брзо постају познати. Борилац који остаје кући и не ступа у борбу може да се сакрије, па макар био и најслабији. Чим, пак, ступи у борбу, одмах се показује. Тако и људи који воде засебан и повучен живот усамљеношћу прикривају своје грехе. Међутим, уколико су постављени на видело, они бивају принуђени да са себе збаце усамљеност као одећу и да за све открије своју душу посредством спољашњих покрета. Као што њихова добра дела доносе корист, тако и њихови пропусти чине друге да су немарнији за дела врлине, наводећи их да се уклањају од похвалних напора. Стога душа свештеника са свих страна треба да блиста красотом како би могла да радује и да просвећује душе које гледају на њу. Греси незнатних људи као да се врше у мраку и погубљују само оне који греше. Међутим, греси значајног и познатог човека наносе општу штету, чинећи пале још немарнијима за добре подвиге, а опрезнима дајући повод за гордост. Осим тога, пропусти простих људи никоме не наносе значајну штету, чак и ако се објаве. Томе насупрот, (пропусти) оних који стоје на висини свештеничког достојанства су, најпре, свима пред очима. Осим тога, чак и да је мала, њихова грешка у очима других изгледа велика, с обзиром да сви мере грех по достојанству онога ко је погрешио, а не по важности самог дела. Свештеник је, дакле, дужан да се са свих страна ограда најкрепкијим оружјем, тј. неуспављивом бодрошћу и постојаном опрезношћу над својим животом, пазећи са свих страна да неко не примети откривено и незаштићено место и нанесе му смртан ударац. Јер, сви који га окружују су готови

да га ране и поразе, не само непријатељи и противници, већ и многи од оних који се показују као пријатељи. Према томе, (за свештеника) треба да се бирају душе које су сличне облагодаћеним телима светих младића у пећи вавилонској (Дан.3,22-46). Храна за огањ ту нису суварци, смола и кучина, него нешто много опасније, с обзиром да се не ради о вештастvenом огњу, него о свепрождирућем пламену зависти који окружује свештенике, подижући се са свих страна, устремљујући се на њих и проничући у њихов живот упорније неголи ондашњи огањ у тела младића. Уколико нађе и најмањи траг сламе, огањ се одмах лепи за њу. Сагоревајући тај трули део, он и све остале делове, чак и ако су светлији од сунчевих зрака, опаљује и оцрњује димом. Све док му је живот добро уређен у сваком погледу, свештеник остаје недоступан за све нападе. Међутим, уколико пропусти само нешто незнатно, што је својствено човеку који плива по многометежном мору садашњег живота, остала добра дела му ниуколико неће помоћи да загради уста тужилаца: тај мали пропуст ће потамнити све остало. О њему сви почињу да суде као о анђелу који нема удела ни у каквим слабостима, а не као о бићу које је обучено у тело и које има људску природу. Док је на власти, тиранина се сви боје и сви му ласкају, немајући могућности да га свргну. Међутим, чим приметете да око њега почињу да се мењају околности, оставивши ранију лаж донедавни пријатељи одједном постају непријатељи и противници. Сазнавши за све његове слабости, они се старају да га лише власти. Исто се дешава и са свештеником. Они који су га до недавно, док је био у снази, поштовали и угађали му, одједном се, искористивши незнатни повод, наоружавају против њега и старају се да га свргну, не само као тиранина,

већ и као најрђавијег човека. Као што се тиранин боји својих телохранитеља, тако је и свештеник на опрези пред својим блиским и нарочито саслужитељима. Јер, нико више од њих не стреми ка његовој власти, и нико од њих не зна боље сва његова дела. Налазећи се поред њега, они пре других знају шта се дешава са њим и лако могу наићи на веру чак и за своје клевете. Представљајући мало као велико, они могу штетити оклеветаноме. Тада се у обрнутом смислу оправдава реч апостола: *И ако страда један уд, с њим страдају сви удови; а ако ли се један уд прославља, с њим се радују сви удови* (1.Кор.12,26). Тако нешто може да издржи само онај ко је стекао велику побожност. Зар би ти на такав рат мене послао? И зар ти мислиш да је моја душа способна за тако разноврсну и разнообразну борбу? Како и од кога си ти то сазнао? Ако ти је Бог открио, покажи ми Његову одлуку и ја ћу се повиновати. Ако, пак, то не можеш да учиниш, те закључујеш на основу људских прича, престани да се обмањујеш. Своје стање познајемо боље ми сами, неголи други. Јер, *ко од људи зна шта је у човеку осим духа човекова који је у њему* (1.Кор.2,11). Мислим да си се сада, после ових речи, убедио да бих ја, са дам прихватио ту власт, подвргао подсмеху и себе самог и оне који су ме изабрали, те да бих се са великом штетом вратио у поредак живота у коме се сада налазим. Против онога ко има ту власт обично многе наоружава не само завист, него и жеља за њом самом. Користољубива деца се оптерећују старошћу својих родитеља. Тако и неки од тих људи, видећи да се нечије свештенство одужило на много година, и сматрајући да би његово убиство било безаконно дело, журе да га лише власти, желећи да ступе на његово место. Свако од њих се нада да ће њему припасти та власт.

15. Хоћеш ли да ти покажем и другу врсту борбе, препуну безбројних опасности? Иди и погледај народне свечаности, при којима већим делом и бивају изабрања на црквене дужности. Ти ћеш видети да се на свештеника набацује онолико тужби, колико има потчињених. Они који су власни да удељују ту част цепају се на многе делове: ни у збору свештеничком не постоји међусобна сагласност, ни сагласност са епископом. Свако стоји сам за себе, један бирајући једног, а други другог. Разлог тако нечега састоји се у томе што не гледају сви на оно на што би искључиво требало гледати - на врлину душе. Напротив, има и других побуда за указивање те части. Један, наиме, говори да неко треба да буде изабран стога што потиче из знатног рода, други - што поседује велико богатство и неће имати потребе да се издржава од црквених прихода, трећи - што је добровољно прешао код нас од наших противника. Један се стара да другима претпостави свог пријатеља, други свог сродника, трећи чак лажљивца, а нико неће да гледа на способног, нити да колико толико упозна душевна својства. Ја сам, пак, веома далеко од тога да поменуте разлоге сматрам довољним сведочанством за свештеничко достојанство. Ја чак ни оног ко је одликује великим благочашћем, које је врло корисно за ту власт, не бих смео да изаберем пре него што се утврди да ли уз то поседује и благоразумност. Ја знам [људе] који су провели сав свој живот у затворништву и изнуравали себе постом. И сведок су пребивали у усамљености и старали се само о себи, они беху угодни Богу, свакодневно напредујући у том мудрољубљу. Међутим, јавивши се у народу са обавезом да исправе људско незнање, једни су одмах пројавили своју неспособност. Други су, пак, по неопходности

продужили то служење, али су оставили ранију строгост живота, причинивши себи велику штету и не приневши другима ни најмању корист. Ни онога ко остаје сав свој живот на нижем степену служења, достижући дубоку старост, ја не бих узвео на виши степен једино из уважаења према његовом узрасту. Јер, шта ће бити ако се он и у том узрасту покаже неспособан? Ја то не говорим да бих понизио седину, или да бих озаконио да они који припадају лику монахујућих буду потпуно одстрањени од те службе, с обзиром да се десило да су се многи из њиховог броја прославили на тој дужности. Ја само покушавам да докажем да ни побожност сама по себи, ни дубока старост не чине достојним свештенства. Утолико мање су то више наведени разлози. Понеки износе још бесмисленије побуде. Једни се бирају у састав клира из бојазни да не пређу на противничку страну, или због злобе, тј. да у случају да буду обиђени не учине велико зло. Шта може бити незаконије од тога: неприлични људи, који су испуњени мноштвом порока, примају част за оно због чега би требало да буду кажњени и због чега не би требало да им се допусти да прекораче црквени праг. Баш због тога се они узводе у свештеничко достојанство! Зар ћемо ми, реци ми, искати узроке гнева Божијег, дозвољавајући порочним људима који ништа не заслужују, да кваре тако свету и страшну службу? Када се управљање поверава онима коме уопште не приличи или онима чије силе превазилази, онда се Црква уопште не разликује од Еврипа[3]. Раније сам се ја смејао светским начелницима слушајући да при подели почести гледају на богатство, поодмакле године и људско покровитељство, а не на душевну врлину. Међутим, кад је таква неразумност проникла и у наше ствари, ја

сам већ престао да то сматрам толико чудним. Зар је чудно што греше светски људи који ишту славу од народа и све чине ради пара, кад и они који се издају за оне који су се одрекли од свега уопште не поступају боље, препирући се о небеском као да се саветују о десетинама земље или о нечем другом сличном, узимајући ништавне људе и постављајући их над делима због којих се јединородни Син Божији није одрекао да унизи славу своју, поставши Човек, узевши обличје слуге, претрпевши ударање и бијење и умревши телом срамном смрћу (Фил.2,7; Мт.26,67)? И они се не заустављају само на томе, већ додају и још много неразумније ствари. Они не само што изабирају недостојне, већ и одбацују способне. Они додају нови, још тежи разлог за изазивање гнева Божијег, као да је мало већ постојећи и као да треба са обе стране поткопавати крепост Цркве. По мом мишљењу, подједнако је преступно удаљавати корисне људе, као и доводити некорисне. То се чини да стадо Христово ни у чему не би налазило утехе и одахнућа. Није ли то достојно хиљаде муња и геене која је ужаснија оне која нам прети? Ипак, *Онај ко неће смрти грешника, него да се обрати и буде жив* (Јез.33,11) подноси и трпи таква зла дела. Ко се неће дивити Његовом човекољубљу? Ко се неће зачудити Његовом милосрћу? Хришћани уништавају оно што припада Христу још више него непријатељи, а Он, Благи, још увек чини милост и призива ка покајању. Слава ти, Господе, слава ти! Какав бездан човекољубља се налази код тебе! Какво богатство дуготрпљења! Они који су твојим именом од простих и незнатних постали поштовани и знатни окрећу част против Онога ко их је почаствовао, дрско се усуђујући на недоступно, понижавајући светињу и удаљујући и одстрањујући врсне како би, при

великом недостатку, порочни са крајњом слободом све рушили по својој самовољи. Уколико желиш да нађеш узроке тог зла, приметићеш да су исти као и ранији. Јер, њихов корен или мајка јесте исти - завист. Међутим, они немају један изглед, већ се разликују међу собом. Они говоре да један треба да буде одбачен стога што је млад, други јер не уме да вара, трећи - стога што се посвађао са неким, четврти - да се неко не би увредио видевши да је изабран онај кога он није предложио, пети - што је добар и скроман, шести - што је сувише страшан за оне који греше, седми - из неког сличног разлога. Уопште, они немају тешкоћа да наведу разлога колико год хоће. Ако не нађу ништа друго, навешће и богатство, те да не треба у ту част уводити брзо, већ постепено. Они могу наћи и друге разлоге, какве год хоће. Сада бих ја желео да питам шта треба да ради епископ у борби са таквим ветровима. Како он да истраје против толиких таласа? Како да он одбије све те нападе? Уколико се буде руководио здравим разумом, и њему и његовим изабраницима ће сви постати непријатељи и противници, чинећи све насупрот и сваки дан производећи раздоре, пратећи изабранике безбројним подсмесима, све док их не свргну, доведши своје приврженике. И дешава се нешто слично ономе што би се дешавало на броду на коме би поред кормилара као сапутници били и морски разбојници: они би и њему, и веслачима, и путницима непрестано и свакочасовно причињавали невоље. Уколико, пак, свом спасењу претпостави угађање тим људима, епископ ће, примивши оне које не би требало, уместо њих као свог непријатеља имати Бога. Шта, пак, може бити ужасније од тога? Осим тога, његов положај у односу на њих ће бити тежи неголи раније, с обзиром да они помажу један

другога, чиме постају све снажнији. Од силних ветрова који се сусрећу са супротних страна дотле мирно море почиње да се узбуркава, подиже таласе и погубљује морепловце. Тако се и црквена тишина по пријему штетних људи узнемирава и трпи многе бродоломе.

16. Представи себи, дакле, какав треба да буде онај коме предстоји да издржи такву буру и да такве препреке савлада ради општег добра. Он треба да буде достојанствен и стран гордости, оштар и благосклон, уздржан и приступачан, непристрасан и услужан, смирен и нелицемеран, строг и кротак како би могао да се супротстави свим противностима. Он треба са пуном влашћу да прима способног човека, чак и ако би се сви противили, а да неспособног са истом влашћу одбија, чак и ако би сви били у његову корист, имајући у виду једино благостање Цркве. Он ништа не треба да ради из непријатељства или угађања било коме. Према томе, да ли ти јасно да се ја нисам безразложно уклонио од тог служења? Уосталом, још ти нисам све објаснио. Има још тога што бих ти рекао, а теби нека не буде тешко да чујеш свог искреног пријатеља који жели да се пред тобом оправда за оно због чега га оптужујеш. То не само да ће ти бити корисно у заштити мене пред другима, већ ће ти можда донети и велику корист у самом обављању те службе. Свакако је неопходно да онај ко намерава да ступи на тај пут живота најпре добро упозна све што се односи на ту службу, па тек онда да јој приступи. Због чега? Ако ни због чега другог, онда због тога да би добро знајући све, избегавао смућивање од новине предмета који се јављају. Хоћеш ли да почнем реч о надгледању удовица, или од старања о девственицама, или од тежине судских ствари? Свако од тих дела је повезано са различитим

бригама и са још већим страхом. Почећемо од онога што изгледа лакше, тј. надгледања удовица које се, на први поглед, ограничава на новчане издатке (1.Тим.5,16). Међутим, није тако. Неопходно је марљиво испитивање које ће претходити њиховом примању, с обзиром да је брзоплето и неразборито укључивање у списак донело мноштво невоља. Оне су ослабљивале домове, цепале бракове, хватане у крађи, у пијаном стању и у сличним поступцима. Држање таквих удовица на издацима Цркве навлачи и казну Божију, и крајњу осуду људи, а и саме добротинитеље чини мање издашним у добрим делима. Јер, ко ће се икада решити да имање које му је заповеђено да жртвује за Христа троши на оне које оцрњују име Христово? Због тога је нужно марљиво и строго испитивање да се не би десило да трпезу сиромашних употребљавају такве удовице, или оне које могу саме себе да издржавају. После тог разматрања следи велика брига о томе да животна опскрба за њих притиче обилно, као из источника, те да никада не оскудева. Принудно сиромаштво је непријатно стога што је ненасито, захтевно и неблагодарно. Треба имати много благоразумности и много старања како би се затворила уста која су при сваком поводу спремна за осуђивање. Чим неког види непристрасног према богатству, народ га проглашава способним да управља тим послом. Међутим, ја мислим да за њега та великодушност није довољна, премда би без ње он пре био погубитељ, неголи покровитељ, пре вук, неголи пастир. Уз њу је неопходна још једна особина. То је трпљење, тј. узрок свих добара за људе. Оно као да душу приводи и усељава у тихо пристаниште. Удовице и због своје убогости, и због узраста, и због особина свог пола себи дозвољавају неумерену дрскост, тј. вичу без

потребе, безразложно окривљују и пребацују због онога што би иначе требало да хвале. Све то предстојатељ треба да храбро подноси, те да се не раздражује ни неприличним захтевима, ни неразумним прекорима. Тај пол треба штедети у несрећи и не жалостити га. Јер, било би крајње сурово бити безосећајан за њихову несрећу и жалости због сиромаштва још додавати жалост због увреда. Видећи користољубивост и надменост људске природе и знајући својство сиромаштва која може да понизи и најхрабрију душу, наводећи је да бестидно понавља исте молбе, један премудар човек је поучавао другога да се не гневи на искања сиротиње како, услед раздражености због њихова непрестане упорности, уместо њиховог помоћника не би постао њихов прогонитељ. Он га је саветовао да буде снисходљив и приступачан за потребите: *Приклони, говори, ухо своје ништем без огорчења и одговарај му мирно и кротко* (Сир.9,8). Оставивши раздражљивог човека (јер, шта би могао рећи болесноме), он се обраћа ономе ко може да понесе слабост сиромашног, те га саветује да га пре удељивања ободри кротким погледом и љубазном речју. Онај ко, додуше, не узима наслеђе удовица, али их обасипа мноштвом прекора и увреда, раздражујући се против њих, у ствари не олакшава њихово униције због сиромаштва својим давањем, већ својим увредама повећава његову тежину. Премда су због захтева стомака принуђене да забораве стид, оне се ипак секирају због те принуде. Према томе, на њихову душу пада разноврсна сила униција која производи густ мрак када их нужда глади приморава да просе и да пренебрегавају стид и када их због бестидности још подвргавају огорчењима. Онај ко се стара о њима треба да је толико великодушан да не само не

увеличава њихово униције прекорима, већ и олакшава њихово стање утехом. Онај ко је претрпео увреду ни при великом изобиљу не осећа корист од богатства због нанесене жалости. И онај ко је чуо љубазну реч и примио дар са утехом више се радује и весели, а сам дар као да постаје дупло већи због начина давања. То не говорим сам од себе, већ по речима онога ко је и раније предложио савет. *Чедо, говори он, при добротинству немој прекоревати, нити при даривању жалости речима. Не прохлађује ли роса врућину? Тако је и реч боља од дара. Није ли стога реч боља од доброг дара. А добронамеран човек има обоје* (Сир.18,15-17). Њихов старатељ треба да буде не само кротак и незлобив, већ и штедљив. У супротном ће имање сиромашних да се подвргне штети. Једном је један који је примио ту службу сабрао много злата. Он га није трошио на себе, али га није ни давао сиромашнима, осим малог дела. Већи део беше закопао у земљу и чувао га све док није наишло тешко време и предало га у руке непријатеља. Због тога је неопходна велика сналажљивост: црквено имање не треба ни претерано увећавати, ни доводити до немаштине, већ све сабрано од добровољних прихода народа одмах давати беднима. Осим тога, шта мислиш колико треба новчаних издатака, старања и старатељске сналажљивости за примање и лечење болесних? Ту су често неопходни још већи од поменутих расхода. Старатељ треба да сабира средства са кротошћу и благоразумношћу како би орасположио богате да радо и без жаљења чине прилоге. Он, наиме треба да пази да, бринући о збрињавању немоћних, не огорчи душе добротвора. Ту треба показати још више усрдности и ревности, с обзиром да су болесни сами по себи раздражљиви и немарни. У свему је потребно уложити велико

старање и брижљивост, с обзиром да и најмањи пропуст може изазвати велико зло код болесника.

17. При старању о девственицама бива утолико више страха уколико је благо драгоценије и уколико је тај чин виши од других. Јер, и у тај лик светих су се угурале многе које су испуњене мноштвом зала и изазивају велику невољу. Као што није исто кад грешни слободна девојка и њена слушкиња, тако се (у том смислу) не могу поредити ни девственица и удовица. За удовицу је безначајно ако празнослови, свађа се, лаже, заборавља стид, свагде се појављује и иде по тргу. Девственица, пак, узима већи подвиг и посвећује се вишем мудрољубљу, обећаваши да ће на земљи водити анђелски живот и стремити да се телом уподоби бесплотним силама. Њој не приличи да без потребе и често излази из дома, да води празне и бескорисне разговоре, док за оговарања и ласкања не треба да зна ни по имену. Стога је њој неопходан строжији надзор и већа помоћ. Непријатељ светости непрестано и снажно устаје на девственнице и окружује их својим замкама, готов да прогута ону која ослаби и падне. Исто тако, против ње (су усмерени) и многи злонамерни људи, а заједно са свима њима - необузданост људске природе. Уопште, она треба да издржи двојаку борбу - са непријатељима који нападају споља, и са противником који напада унутар ње. Стога њеном старатељу предстоји много страха, а још више опасности и скорби, уколико се деси (не било га) нешто нежељено. *Кћи је за оца стална тајна брига, а старање о њој одгони сан* (Сир.42,9). Отац се боји да му кћи не остане бесплодна, или да не прође процвали узраст, или да је не омрзи муж. Шта ће тек да претрпи онај ко се стара о много важнијем? Јер, овде је одбија Христос, а не муж, док се неплодност не подвргава само пребацавањима, него погибији душе.

И свако дрва које добра рода не рађа, говори (Господ), сече се и у огањ баца (Лк.&9). Она коју омрзи Женик не може само да узме развод и оде, већ се због Његовог гнева кажњава вечним мучењем. Телесни отац има много олакшица у чувању своје ћерке: у чувању девице родитељу помажу и мајка, и васпитачица, и мноштво слушкиња и обезбеђеност станишта. Он јој не дозвољава да често излази на градски трг. Када излази, она нема потребе да се показује било коме од пролазника. И вечерњи мрак подједнако добро као и зидине дома сакрива ону која не жели да се покаже. Осим тога, никакви разлози је не присиљавају да се било када појављује пред погледима мушкараца. Такав сусрет није условљен ни бригом о домаћим потребама, ни притешњавањима увредилаца, нити било чиме другим сличним: о свему томе се брине отац. Она има само једну бригу: да не чини и не говори ништа што не приличи њеној скромности. Овде, пак, старатељу много тога чини тешким надзор над девственицом. Он не може да је има у свом дому, с обзиром да такав заједнички живот не би био пристојан и безопасан. Чак и кад од тога не би имали никакве штете, и чак кад би стално сачували своју светост неприкосновеном, они би били дужни да дају одговор за душе које су подвргли саблазни. И тај одговор не би био мањи него да су заиста сагрешили. Пошто заједнички живот није могућ, не постоји начин надгледања над покретима душе. Неправилни покрети се не могу обуздавати, а правилни и одмерени подстицати и побољшавати. Такође, није једноставно ни пратити њено излажење из дома. Сиромаштво и усамљеност старатељу не дозвољавају да строго пази на добротина која су јој својствена. Пошто је принуђена да у свему послужи сама себе, уколико хоће да живи својевољно, имаће довољно

повода за изласке. Онај ко би хтео да је примора да стално буде у дому морао би да одстрани те поводе, тј. да јој пружи све што јој је потребно и да јој нађе и слушкињу. Требало би је тада одстранити и од сахрана и панихида. Лукава змија заиста уме и кроз добра дела да сеје свој отров. Девственица треба да је одасвуд ограђена и да из дома излази неколико пута у току године, само због неодложних и неопходних ствари. Неко ће можда рећи да нема потребе да се те ствари поверавају епископу. Нека, међутим, он зна да се бриге и послови у вези са сваком од њих тичу баш њега. А за њега је много корисније да сам о свему брине и да се избави од оптужби којима би се обавезно подвргао због погрешки других, неголи да се одрекне те службе и да се плаши одговорности за дела других. При томе, он све испуњава са великом лакоћом уколико је самосталан. Уколико је, пак, принуђен да то чини уз учешће туђих мишљења, он неће имати толико одмора због ослобођења од сопственог учествовања, колико ће имати непријатности и збрка од непогодних људи који се противе његовим расуђивањима. Међутим, ја нисам у стању да набројим све бриге око девственица. Оне много мука причињавају чак и ономе ко има обавезу да их уведе у списак.

Судска част (епископског служења такође) је скопчана са мноштвом непријатности. Он има веће бриге и потешкоће неголи светске судије. Није лако наћи правду, а тешко је и одржати је неизмењеном кад се пронађе. Ту не постоје само бриге и тешкоће, већ и велике опасности. Неки од слабијих су, подвргнувши се суду и не нашавши заштите, отпали од вере. Мрзећи увредиоце, многи од. увређених уједно мрзе и оне који им не указују помоћ, уопште не узимајући у обзир ни сложеност случаја, ни

тешкоћу околности, ни ограниченост свештеничке власти, нити било шта друго. И они постају неумољиве судије, прихватајући као оправдање једино ослобођење од невоља које их угњетавају. Онај, пак, ко не може да то учини никада неће избећи осуду, ма колико хиљада оправдања наводио. Поменувши заштиту, открићу ти и други повод за прекоре. Ако епископ не буде свакодневно посећивао домове знатнијих градских надзорника, појавиће се неизрецива незадовољства. Јер, његове посете не желе само болесни, него и здрави, и то не толико због побожности, колико због искања части и уважавања. Уколико се јави потреба да, ради општег добра Цркве, чешће виђа богатије, и моћније људе, одмах ће на себе навући примедбу да повлађује и ласка. Но, зашто ја говорим о заштити и посетама? За само један разговор он може бити подвргнут мноштву прекора због којих, обременен тескобом, може пасти и у унијије. Њега суде и за поглед. Најпростија његова дејства многи разматрају врло строго, примећујући и тон гласа, и положај лица, и меру смеха. Са оним се, говоре, громко смејао, обраћајући се са веселим лицем и разговарајући са повишеним гласом, а са мном мало и непажљиво. Они ће сматрати увредом чак и ако у многољудном сабрању за време разговора не окреће очи на све стране. Ко ће, немајући велику храброст, бити у стању да уопште не буде подвргаван суђењу толиких тужилаца, или да, будући подвргнут - нађе оправдање? Ваљало би уопште бити без тужиоца, или (ако се не могу избећи) оповргавати њихова оптуживања. А ако ни то није лако, с обзиром да постоје људи који налазе задовољство у томе да оптужују без разлога и повода, треба имати храбрости да се подноси непријатност прекора. Онај

кога са правом окривљују може лако да поднесе оптужбу, с обзиром да нема жешћег тужиоца од савести. Окусивши најпре прекоре најжешћег тужиоца, ми лако подносимо спољашње умереније прекоре. Онај, пак, кога лажно оптужују и који не зна да је нешто рђаво учинио брзо долази до гнева и лако пада у униције, уколико није научио да подноси незнање народа. Није могуће да се онај кога ни за шта оптужују и клевећу не смућује и да не осећа никакву скорб од неправде. Шта тек да се каже о жалости коју (пастири) осећају када треба некога да одлуче од црквене заједнице? И кад би се та невоља сводила само на жалост! Ту, пак, предстоји и велика невоља. Опасно је до кажњени преко мере претрпи оно о чему говори блажени Павле: *Како тај не би био савладан од превелике жалости* (2.Кор.2,7). Због тога је и овде неопходна највећа опрезност како му оно што се чини ради користи не би начинило највећу штету. Јер, за сваки грех који он учини после таквог лечења заједно за њим казну заслужује и лекар који није добро лечио рану. Какву, пак, казну треба да очекује онај ко ће дати одговор не само за грехе које је сам починио, него и за грехе других? Ми трептимо када помишљамо на одговор за сопствена прегрешења, не надајући се да ћемо избећи вечни огањ. Какво је тек мучно очекивање код онога ко има да одговара за тако многе? Да је то истина, убеди се од блаженог Павла, или боље од Христа који у њему говори: *Слушајте старешине своје и повинујте им се, јер они бдију над душама вашим, пошто ће одговарати за њих* (Јев.13,17). Зар је мали ужас те претње? То не може да се каже. Уосталом, све то је довољно да се и најнеповерљивији и сурови људи убеде у то да нисам побегао из гордости и честољубља, већ једино бојећи се за себе и представивши тежину (пастирског) дела.

НАПОМЕНЕ:

1. Егејско море између Грчке и Мале Азије и Тиренско море између Италије и Сицилије су познати својом бурношћу и опасностима за морепловце.
2. Одисеја 12, 39-110.
3. Еврип је уски процеп који одваја острво Евију од Виотије и Атике, у коме вода, по причању Грка, седам пута на дан и седам пута ноћу наилази и опада.

[<< претходна](#) [[садржај](#)
] [следећа](#) >>

[Светосавље.орг](#) :: [Библиотека](#)